

Pravidla využití AI pro syntézu řeči

Čl. 1 Předmět a důvod úpravy

1. Tato příloha č. 1 směrnice AI specifikuje základní pravidla využívání nástrojů AI pro syntézu řeči v ČRo.
2. Pro způsoby užití uvedené v těchto pravidlech platí, že u nich byla posouzena rizika a dopady v souladu se směrnicí Pravidla pro užívání umělé inteligence v Českém rozhlasu.

Čl. 2 Výklad pojmů pro účely směrnice AI

1. **Syntéza řeči** je umělá tvorba lidské řeči. Tzv. text-to-speech systémy produkují řeč z textu psaného běžným jazykem. V posledních letech s vývojem neurálních sítí je možné vytvářet neurální hlasy, které se blíží přirozenému lidskému projevu. Tento technologický nástroj je dlouhodobě využíván pro různé varianty call center a obdobných produktů, ale stále více je využíván pro obsahové výstupy. Běžně se již využívá pro automatické audio zpracování publikovaných textů na internetu a čím dál více také pro účely generování dalších audio výstupů. Syntéza řeči je také nasazována pro živé rozhlasové vysílání.
2. **Digitální otisk hlasu** je počítačový kód, který obsahuje soubor parametrů popisující původní hlas a umožňující generování audio podoby z textových podkladů.
3. **Digitální otisk hlasu žijící osoby** je počítačový kód, který vznikl na základě hlasové předlohy žijící osoby za podmínek uvedených v čl. 4 odst. 2. písm. a).
4. **Digitální otisk hlasu zemřelé osoby** je počítačový kód, který vznikl na základě hlasové předlohy zemřelé osoby za podmínek uvedených v čl. 4 odst. 2. písm. b).
5. **Digitální otisk hlasu kombinovaný** je počítačový kód, který vznikl kombinací více původních digitálních otisků hlasů.
6. **Hlasová předloha** pro vytvoření digitálního otisku hlasu je původní hlas žijící nebo zemřelé osoby. Hlasová předloha může být také kombinací více hlasů a dalších parametrů.
7. **Syntezátor řeči** je počítačový program na serveru provozovaném Českým rozhlasem nebo externím dodavatelem, který generuje audio výstupy na základě textů s využitím digitálního otisku hlasu.
8. **Vznik hlasové syntézy**: Nejdříve je třeba zajistit relevantní rozsah audio záznamů s osobou pro vytvoření otisku hlasu. Je nutné mít dostatečně kvalitní zvuk a také audia, kde je více poloh hlasu. Tato audia se přepíší do textu a text se oklasifikuje. Takto předpřipravené podklady pak počítačové systémy analyzují a vytvářejí digitální podobu otisku hlasu. Pro kvalitní výstup je potřeba dostatečné množství audio zdrojů, které jsou kvalitně popsány. Výsledkem je pak de facto digitální otisk hlasu. Následně lze přistoupit ke generování audio výstupu, tj. namluvení

textu uměle vytvořeným hlasem. Zde se postupuje tak, že softwaru se předkládá text případně doplněný formátováním pro polohy audio výstupu.

9. **Dodavatel** je externí subjekt, který provozuje technologické systémy syntezátoru řeči, nebo vytváří digitální otisk hlasu.

Čl. 3 Identifikace vysílání nebo digitálních služeb ČRo se syntézou řeči

1. Pokud je ve vysílání nebo v rámci digitálních služeb Českého rozhlasu použita syntéza řeči, je nutné tento způsob posluchačům a uživatelům jednoznačně identifikovat.
2. Literárně-dramatická díla a hudební díla
 - a) Audio identifikace: před i po uvedení díla, v němž zazní syntéza řeči, ČRo vždy upozorní posluchače na tuto skutečnost.
 - b) Vizuální identifikace: informace o použití syntézy řeči je také umístěna v textové či grafické podobě v online výstupu v rámci digitálních služeb.
3. Automatické načítání textového obsahu publikovaného prostřednictvím digitálních služeb: pro internetové pilíře ČRo se bude využívat syntéza řeči pro automatické načítání publikovaného textového obsahu nebo pro servisní informace. V případě automaticky generovaného načtení textového obsahu je identifikace vizuální formou umístěna ve viditelné pozici prostředí digitálních služeb.
4. Pokud se využívá syntéza řeči pro technologie, které nesouvisí přímo s vysíláním nebo publikovaným obsahem prostřednictvím digitálních služeb ČRo, pak se identifikace řeší ad hoc dle konkrétního nástroje a typu jeho použití.

Čl. 4 Licence na vytváření digitálního otisku hlasu

1. Smluvní vztah pro užití digitálního otisku hlasu:
 - a) Vytvoření nového digitálního otisku hlasu dodavatelem: ČRo při výrobě vlastního digitálního otisku hlasu musí mít vždy získanou výhradní licenci od dodavatele na tento počítačový kód.
 - b) Využívání existujícího digitálního otisku hlasu z katalogu dodavatele: ČRo může využívat již existující digitální otisk hlasu z katalogu dodavatele za předpokladu, že dodavatel poskytne Českému rozhlasu oprávnění k užití tohoto digitálního otisku hlasu, a to na základě oprávnění, které získal dodavatel od příslušného nositele práv k původnímu hlasu.
2. Smluvní vztah s osobou, která poskytne svůj hlas pro hlasovou předlohu:
 - a) Osobnosti žijící
 - Uzavírá se smlouva s osobou, která svůj hlas poskytne pro výrobu digitálního otisku hlasu. Smlouva musí obsahovat jednoznačný souhlas osoby s užitím hlasu pro tento účel.
 - Ve smlouvě musí být popsány způsoby a rozsah užití např. pro potřeby užití pro literárně dramatická díla, načítání pro zpravodajství, publicistiku nebo servisní a jiné technické účely.
 - Ve smlouvě se stanoví, že odměna v ní uvedená zahrnuje odměnu za veškerá použití syntetického hlasu, jehož podkladem byl hlas příslušné osoby (tzn. ve smlouvě není

stanoveno tzv. reprízné, tj. odměna za každé opakované použití syntetického hlasu); ve výjimečných případech může být ve smlouvě dojednáno jinak.

- Smlouva musí být uzavřena na dobu určitou, následně může být dle potřeb ČRo a na základě dohody s druhou smluvní stranou dodatkem ke smlouvě prodloužena.
- b) Osobnosti zemřelé
- ČRo může k výrobě digitálního otisku hlasu zemřelé osoby užít pouze hlasovou předlohu, k níž drží anebo získá oprávnění od příslušných nositelů práv, a to v případě, že hlasovou předlohou je umělecký výkon, k němuž trvají majetková práva dle autorského zákona.
3. Smlouvu na výrobu digitálního otisku hlasu smí uzavírat pouze ředitel Marketingu a digitálních služeb.
4. Smlouvu s osobou, která poskytuje hlasovou předlohu, může uzavírat ředitel Programu, ředitel Zpravodajství, ředitel Marketingu a digitálních služeb. O záměru informují na poradě Vedení ČRo.

Čl. 5 Etika používání digitálního otisku hlasu

1. Hlas zemřelých osob:
- a) Hlasovou syntézu v případě zemřelé osoby využívá ČRo výhradně pro texty a repliky, které dotyčný/dotyčná sám napsal/a nebo pronesl/a. V žádném případě nesmí být tento digitální otisk hlasu využit pro načítání jiných nebo nově vytvořených textů.
 - b) Dílo s hlasovou syntézou lze použít pouze v náležitém kontextu, které odpovídá původnímu účelu díla. Nesmí být vytrženo z kontextu, resp. vloženo do zavádějících souvislostí.
2. Hlas žijících osob: Hlasovou syntézu v případě žijící osoby využívá ČRo výhradně dle uzavřené smlouvy mezi osobou, jejíž hlas byl předlohou pro digitální otisk hlasu, a ČRo.

Čl. 6 Obsahová a technická kvalita výstupu včetně dramaturgického zpracování

1. Literárně-dramatické dílo
- a) Zvuk vytvořený hlasovou syntézou v případě literárně-dramatického díla prochází důkladným editačním procesem, aby bylo dosaženo co nejuvěrnější podoby s hlasovou předlohou.
 - b) Zvuk vytvořený hlasovou syntézou publikuje ČRo vždy v nejvyšší kvalitě, která je v daný okamžik dosažitelná.
2. Automatické načítání textových příspěvků v prostředí digitálních služeb
- a) Pokud není uvedeno jinak (textová informace doprovázející audio výstup či upozornění přímo ve zvukové stopě), audio verze článku se obsahově zásadně neliší od textové verze článku.
 - b) Syntetická audio verze článku je před zveřejněním kontrolována redaktorem/editorem za účelem ověření správnosti a úplnosti.
3. Ostatní

- a) Dodavatel provozující nástroj syntezátor řeči nebo zajišťující vytvoření digitálního otisku hlasu nenesou obsahovou odpovědnost za obsahové výstupy.
- b) Dodavatel vyvíjí veškeré úsilí dle technologických možností, aby vyvíjený otisk hlasu a následné audio výstupy byly v maximální proveditelné kvalitě.

ČI. 7 Správa a archivování digitálního otisku hlasu

1. Dodavatel digitálního otisku hlasu musí zajistit zabezpečený provoz syntezátoru řeči, který zaručí, že digitální otisk hlasu, resp. data v souvislosti s jeho vytvářením vzniklá, nebudou odcizena či jinak zneužita.
2. Dodavatel nesmí třetím stranám poskytovat žádnou část vytvořeného digitálního otisku ani žádný zvuk vytvořený hlasovou syntézou.
3. Zabezpečení
 - a) Aktivně používaný digitální otisk hlasu je uložen na zabezpečených technologiích provozujících syntezátor řeči, které provozuje Český rozhlas nebo dle smluvních podmínek dodavatel.
 - b) K těmto technologiím má přístup pouze administrátor systému nebo osoba určená ředitelem Marketingu a digitálních služeb.
 - c) Neaktivní digitální otisk hlasu nesmí být dostupný na technologiích určených pro generování audio výstupů a je uložen na digitálním nosiči v zabezpečeném trezoru ředitele Marketingu a digitálních služeb.